

»Ha, prijatelju moj! Došao si kao naručen. Za tebe baš čuvam ovaj metak!«

A. MAUROVIĆ, lijevo: kadar iz stripa *Gospodar zlatnih bregova* (1937), desno: kadar iz stripa *Sablast zelenih močvara* (1937)

MATTEI (Matejević), Petar, slikar (Dubrovnik, 1670—1726). Učio kod dubrovačkoga slikara Benka Staya, potom u Veneciji i Napulju. U njegovim djelima isprepliću se utjecaji venec. manirističkoga kolorita s dekorativnim elementima napuljskoga baroka. Izveo zidne slike alegorijskoga sadržaja u riznici dubrovačke katedrale, male slike na ogradi orgulja u crkvi Sv. Vlaha. Poznato je da je slikao u crkvicama Navještenja kraj vrata od Pila i Sv. Roka u Dubrovniku, u samostanskoj crkvi na Mljetu i u crkvi Sv. Jakova u Višnjici (sve uništeno). Glavno mu je djelo oltarna slika *Sv. Bernard s Bl. Dj. Marijom* u dubrovačkoj katedrali.

LIT.: K. Prijatelj, Matteieva slikarska dekoracija dubrovačke riznice, Situla (Ljubljana), 1974, 14—15. — Horvat—Matejčić—Prijatelj, Barok. D. Kt.

MATTIUSSI (Mattiuzzi), obitelj graditelja oltara iz Udina; vrlo aktivna u Furlaniji i Istri od sred. XVIII. st. Poznati su *Giuseppe, Giovanni, Giorgio, Pietro* i *Giuseppe ml.* Njihova djela nose oznake regionalnoga rokoka. U Rovinju u crkvi Sv. Eufemije Giovanni radi 1779. oltare Sv. Franje i Sv. Petra, a 1788. oltar u crkvi Gospe Žalosne.

LIT.: Horvat—Matejčić—Prijatelj, Barok. — G. Bergamini i S. Tarano, Storia dell'arte nel Friuli-Venezia Giulia, Udine 1984, str. 420. Ra. Mat.

MATTOTA, Juraj, graditelj (XVIII. st.), član isusovačkoga reda. Gradio 1642—46. isusovačku crkvu Uzašašća Marijina u Varaždinu. Crkva je jednobrodna građevina s bočnim kapelama i zvonikom uz pravokutno svetište; posvećena je 1656.

LIT.: A. Horvat, Između gotike i baroka, Zagreb 1975.

MATUTINOVIĆ, Rudolf, kipar (Zaostrog, 27. III. 1927). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1953. Bio je suradnik Majstorske radionice F. Kršinića. Kipar realistične orijentacije; u portretima ga zanimaju psihološki momenti koje dočarava jednostavnom arhitektonikom pročišćenih volumena (*Portret Vesne, Portret supruge, Portret dječaka Zdenka*), dok u aktovima naglašava pokret. U memorijalnim spomenicima bliži simboličnoj i apstraktnoj formi (Vukov klanac na Biokovu, Zaostrog). Ž. Sa.

MAURER, Ivan Hans, slikar i pozlatar (? — Zagreb, 1666). Podrijetlom Nijemac, od 1641. zagrebački građanin. God. 1647. pozlatio orgulje u zagrebačkoj katedrali koje je izradio Grga Štrugl. Pozlatio je i oslikao tri oltara u crkvi Sv. Katarine 1649. i 1656; stradali u požaru, a 1656. radio na crkvi Sv. Marka.

LIT.: Povijesni spomenici Zagreba, XVIII, Zagreb 1949, str. 71, 180; XIX, Zagreb 1953, str. 46. — Z. Herkov, Građa za povijest umjetnosti (iz spisa zagrebačkih isusovaca iz XVII. stoljeća), Bulletin JAZU, 1962, 1—2, str. 69, 71, 72. — M. Vanino, Isusovci i hrvatski narod, Zagreb 1969. R.

MAUROVIĆ, Andrija, slikar i crtač stripova (Muo u Boki kotorskoj, 29. III. 1901 — Zagreb, 2. IX. 1981). God. 1922. upisuje se na Akademiju u Zagrebu, ali već sljedeće godine prekida studij. Od 1925. bavi se ilustratorskim radom, a 1934/35. počinje crtati stripove. Jedan je od utemeljitelja tzv. autorskoga stripa zagrebačke škole. Suradivao je u humorističkome listu »Koprivama«, u »Novostima« i zabavnicima »Oku« i »Mickey stripu«.

Do 1945. stvorio je 40-ak stripova, među kojima se ističu *Ljubavnica s Marsa* (1935, prema romanu »Aelita« A. Tolstoja), *Ognjem i mačem* (1935, prema istoimenome romanu H. Sienkiewicza), te *Trojica u mraku* i *Sedma žrtva* (1936, prema scenariju K. Kovačića). U suradnji s novinarom Franjom M. Fuisom crta stripove *Gospodar zlatnih bregova*, *Posljednja pustolovina Starog Mačka* i *Sablast zelenih močvara* (1937). U tim je stripovima razvio visoku kulturu lik. govora, smjelo razrađujući kadar kompozicije i provodeći osebujnu karakterizaciju glavnih likova. Nakon 1945. nacrtao je velik broj stripova koje je objavljivao u »Horizontu«, »Plavom vjesniku« i »Modroj lasti«. Sedamdesetih godina slikao je figuralne kompozicije kataklizmičkih sadržaja. Retrospektivna izložba priređena mu je u Zagrebu 1976.

LIT.: M. Hanzlovsky i V. Horvat-Pintarić, Andrija Maurović (katalog), Zagreb 1976. — D. Glavan, Maurović: majstor režije, Vjesnik, 12. IX. 1981. — V. Krulčić, Hrvatski poslijeratni strip, Pula 1984. — Isti, Maurović, Pula 1986. Ž. Kć.

MAUZOLEJ, ant. monumentalna građevina sepulkralne namjene; potječe od imena Mauzola, perzijskoga satrapa Karije u Maloj Aziji koji je u Halikarnasu sred. ← IV. st. podignuo luksuznu građevinu kao svoju grobnicu. Velike grobnice, međutim, gradile su se i prije, ali ne tako monumentalne i s tolikom raskoši. Običaj građenja raskošnih grobnica Grcima dolazi s Istoka, a postaje čest u helenističko doba. Poticaj za podizanje monumentalnih grobnica leži u ideji o heroizaciji pokojnika.

U počecima rim. civilizacije grobovi su bili skromni, a poslije se podižu raskošnije grobnice samostalno ili pak na nekropolama (uz ceste u blizini gradova). Osim utjecaja helenističkih tipova mauzoleja u obliku jednostavnih hramova (*aedicula*) u Rimu se pojavljuju i grobnice tipa *tolos* poput onih u Etruriji (Cerveteri); takve su grobnice careva Augusta i Hadrijana. Raskošne grobnice grade i bogati građani; grobnice u osnovi pokazuju scenski raspored volumena i ploha ili pak imaju jedinstvenu i zatvorenu formu.

U Issi, na nekropoli koja se razvija od ← IV. st., osim nekih ostataka nema monumentalnih grobnica. Naprotiv, u rim. se gradovima grobnice ističu veličinom, oblikom i opremom; uz ulice su najčešće ozidane grobne parcele bez krova, uređene poput vrtova (*cepotaphium, hortus*). Najbolje su očuvani zap. groblje u Saloni i jedino groblje u Argyruntumu (Starigrad-Paklenica). Od zatvorenih grobnica najbolje je očuvan m. u obliku kule u Puli. Najvažniji je m. Dioklecijanove palače koji postaje uzor kasnocarskih mauzoleja centralnoga tipa, a njegov će se utjecaj prenijeti na kasniju grobišnu i sakralnu arhitekturu.

Mauzoleji se grade i u novije doba, sve do današnjih dana, a grade ih stare i bogate obitelji (Račić u Cavtatu, Petrinović u Supetru) te istaknuti pojedinci (I. Meštrović u Otavicama).

LIT.: Römische Gräberstrassen, Selbstdarstellung — Status — Standard (zbornik), München 1987. N. Ci.

MAVAR, kipar (Trogir, XIV. st.). Izradio je kamene kipove arhanela Gabrijela i Navještenja Marijina na ciboriju katedrale u Trogiru. Skulpture

se na osnovi natpisa koji uz kipara bilježi i Vida Martinova, operariusa katedrale, datiraju oko 1331. Kipovi su gotičkoga stila s očitim utjecajem umjetnosti Nicole i Giovannija Pisana. — C. Fisković iznosi mišljenje da je cijeli ciborij, a prema tome i stilski srodne propovjedaonice u trogirskoj i splitskoj katedrali, djelo radionice majstora Mavra iz sred. XIV. st.

LIT.: C. Fisković, Trogirski majstor Mavar, Anali — Dubrovnik, 1970, 12. — I. Fisković, Uz knjigu W. Woltersa — »La scultura veneziana gotica 1300 — 1460«, Peristil, 1977, 20. R.

MAVEC-TOMLJENOVIC, Marica, samouka slikarica (Radeče, Slovenija, l. XII. 1920). Bavi se gospodarstvom i uzgajanjem cvijeća. Slika (od 1969) portrete, mrtve prirode, prizore iz obiteljskoga života i motive iz Gornjega grada u Zagrebu. U krugu urbane naive ističe se suptilnom skalom pastelnih tonova i minucioznom izvedbom pojedinosti (*Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu*, 1978). Samostalno izlagala u Zagrebu (1976, 1982, 1987, 1991, 1994) i Ljubljani (1983, 1988).

LIT.: M. Šolman, Marica Mavec-Tomljenović (katalog), Zagreb 1982. — Ž. Zdelar, Marica Mavec-Tomljenović (katalog), Zagreb 1987. — S. Mrzljak, Marica Mavec Tomljenović (katalog), Zagreb 1994. Ž. Sa.

MAVRIC, Marijan, slikar (Selce, 3. V. 1942). Završio Grafičku školu u Zagrebu 1960. U duhu nove figuracije slika motive krša i kamenjara (*Crne stijene*, 1980; *Glavina na otoku Krku*, 1981). Djela mu se odlikuju preciznom opservacijom, iluzionističkom projekcijom prostora i zatvorenom ljestvicom tonova (*Žed*, 1982). — Samostalno izlagao u Crikvenici (1977), Rijeci (1978, 1986, 1988, 1990, 1991), Zagrebu (1979), Vinkovcima (1981), Milanu (1982) i Beču (1982). Bavi se grafikom i industrijskim oblikovanjem.

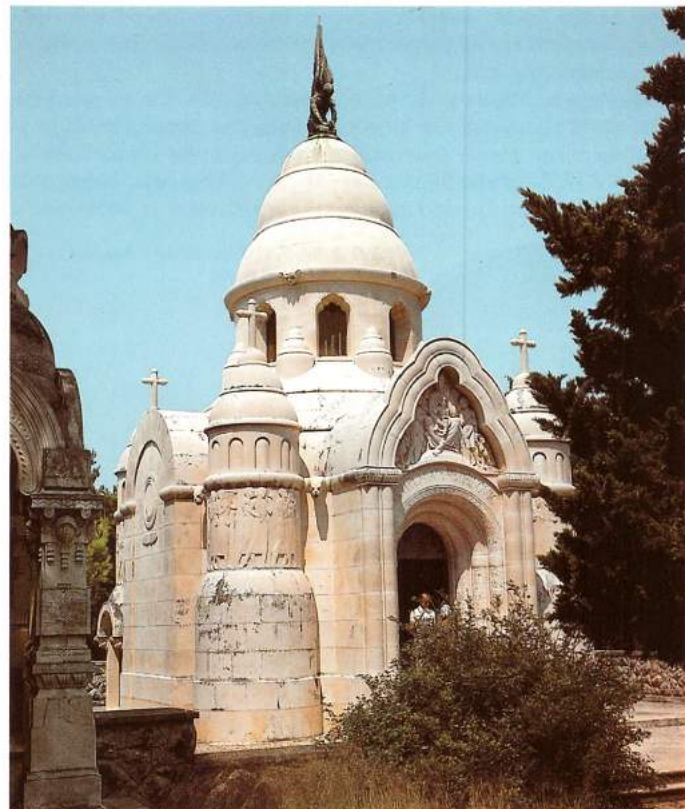
LIT.: V. Ekl, Marijan Mavrić (katalog), Milano 1982. — B. Valusek, Mavrić Marijan (katalog), Rijeka 1991. Ž. Sa.

MAYERHOFFER, Matija, graditelj (Ptuj ? — Varaždin, 29. V. 1758). U Varaždin dolazi 1748. Njegov je najvažniji rad gradnja župne crkve Sv. Nikole koju je vodio od 1753. do kraja života (crkvu je dovršio graditelj J. A. Poch). Sudjelovao je pri adaptaciji Drochove kuće u pivovaru i drugim radovima u Varaždinu.

LIT.: I. Lentić-Kugli, Varaždinski graditelji i zidari 1700 — 1850, Zagreb 1981.

MAYR, Antun, zlatar (? — Osijek, 8. III. 1792). Boravio u Osijeku prije 1773. Očuvano je jedanaest njegovih srebrnih radova (kaleži, ciboriji, pokaznice, relikvijari) u crkvama po Slavoniji (Vinkovci, crkva Sv. Ivana Nepomuka; Osijek, franjevački samostan; Čepin, crkva Sv. Trojstva;

MAVAR, Marija iz prizora *Naveštenja* na ciboriju u trogirskoj katedrali

MAUZOLEJ OBITELJI PETRINOVIĆ U SUPETRU, djelo T. Rosandića

manastir Pakra). Radio je u stilu rokoka i klasicizma; radove je obilježavao zlatarskim žigom s inicijalima AM.

LIT.: I. Lentić, Osječki zlatarski majstor iz 18. stoljeća »AM«, Osječki zbornik, 1973 — 75, 14 — 15. R.

MAZIN, selo SI od Gračaca; u njemu je 1896. nađena velika ostava novca (1340 komada) koji potječe iz razdoblja od ← IV. st. do oko ← 90, kada je ostava zakopana. U njoj se uz fibule i narukvice nalaze još *aes rude*, *aes signatum*, *aes grave*, rim. reducirane ase, italjski, sicilski, kartaški, numidski i egip. novac.

LIT.: J. Brunšmid, Nekoliko našašća novca na skupu u Hrvatskoj i Slavoniji, VjHAD, 1996 — 97.

MAZZOLI, Basilio, tal. arhitekt (Rim, 1776 — 1820). Naobrazbu stekao na Akademiji Sv. Luke u Rimu. God. 1808 — 11. bio profesor crtanja i arhitekture na liceju u Zadru, osn. 1806. na početku franc. uprave u Dalmaciji. Iz toga je razdoblja poznato nekoliko njegovih projekata rađenih u duhu klasicizma: nacrt za novu zgradu liceja u Zadru, projekt za slavuluk u čast Napoleona, crtež memorijalne ploče za obitelj Garanjin u Trogiru. U Splitu je po nalogu maršala Marmonta izradio projekt za blok zgrada na obali Z od Dioklecijanove palače. Prema jednome podatku, sagradio je vojnu bolnicu u Skradinu. Nakon zatvaranja liceja u Zadru 1811, M. se vraća u Rim, gdje na Akademiji Sv. Luke dobiva katedru osnova arhitekture i ornamentike; neposredno prije smrti postaje gl. inženjer papinske uprave. — Bez obzira na kratkoću boravka, M. je neposredno i preko svojih učenika (P. Pekote i V. Andrića) utjecao na širenje klasicizma u Dalmaciji.

LIT.: S. Piplović, Djelovanje arhitekta B. Mazzolija u Dalmaciji, Peristil, 1977, 20. — Isti, Još nešto o radu Mazzolija u Dalmaciji, ibid., 1981, 24. R.

MAZZONIUS, Ioannes, klesar (XVIII. st.). Njegovo je djelo bogato ukrašeni bunar (1734) u Supetru na Braču, na kojemu se u vrijeme punoga baroka javljaju retardirani elementi renesanse.

LIT.: Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok.

MEDAK, selo II od Gospića. U ant. doba naselje uz cestu Senia — Burnum. Odavde potječu razni nalazi (rim. sarkofazi, novac, miljokaz iz III. st.). — U blizini su ostaci srednjovj. utvrđenoga grada.

MEDALJA, kružna pločica od kovine (zlato, srebro, bronca, olovo, legure), ukrašena reljefom umj. izradbe. Njezin izgled i kompozicijski elementi gotovo su istovjetni s onima na kovanu novcu, ali joj je svrha počast, uspomena ili obilježavanje kojega važnoga događaja. Izrađuje se u jednome primjerku ili u ograničenu broju. Na većini su medalja obrađene obje

